

נא להקיף את החשובה הנכונה:

1. י"ב ב': "גדת דוותה" – דוותה פירושה: א. חולי וצער ב. שחור כמו הדי
2. קביעת יום ברית המלה תלויה: א. בבריאותה של האם ב. ביום הולדת התינוק
3. ימי הטהורה של האם היולדת זכר הם: א. שבועיים ב. 66 ימים ג. 33 ימים ד. 8 ימים
4. קרבנה של היולדת: א. חייב להיות כבש ב. תלוי במצבה הכלכלי ג. שני בני יונה
5. מקום מעל המצח שנשרו ממנו שערות נקרא: א. קרחת ב. ספחת ג. גבחת
6. י"ג י"ח – השחין הוא מחלה של: א. דלקות קשות בעור ב. כתמים בהירים בעור
7. בגד או חפץ נגוע בצרעת: א. אפשר להשתמש בו לאחר הכביסה ב. יש לשרוף אותו באש
8. מה אינו שייך לטהורות של המצורע: א. שתי ציפורים ב. ארז ג. שעיר ד. שני תולעת (צמר בצבע אדום) ה. אזוב ו. כלי עם מים
9. המשותף לך הנולד ולבעל הצרעת: א. היום השמיני ב. היום השביעי
10. איזה איבר אינו קשור לטהורות של המצורע: א. יד ב. רגל ג. עין ד. אוזן ה. ראש
11. רש"י י"ד ל"ד – נגע הצרעת בבתים ניתן: א. כדי להעשיר את בני"ב ב. כי בתייהם של הגויים טמאים
12. י"ד ל"ז – 'שקערוות': א. שקע קעור ב. קערות שקועות
13. י"ד מ"א – 'וואת הבית קציע' – אונקלוס מתרגם: א. לגרד ב. לקלף ג. להחליק
14. י"ד מ"ד – 'צרעת ממארת' – 'מחלה ממארת' פירושה: א. מחלה שמראה כי על החולה לראות רופא ב. מחלה שהסיכוי להתרפא ממנה הוא אפסי.
15. ט"ו ל"א – 'והזרתם את בני ישראל מטומאתם' – 'והזרתם' פירושה: א. להזהיר ב. להרחיק ג. להיות זרים זל"ז

למחקרים:

1. רש"י י"ב ב' – מדוע הקדימה התורה את דיני הבהמה והעוף לדיני האדם?
2. רשב"ם י"ב ב' – 'נדה' לשון ----- ומרוחקת מבעלה; 'דוותה' לשון -----, כמו "לבי" ----- ("יר' ח' י"ח).
3. ראב"ע י"ב ג' – מה למדו חז"ל מההדגשה "וביום השמיני"?
4. רמב"ן י"ב ד' – מדוע ימי הטהורה לנקבה כפולים מאלה של הזכר?
5. ראב"ע י"ב ו' – "כבש" לחטאת – על מה מכפרת היולדת?
6. רמב"ן י"ג ג' – מדוע נקראת המחלה 'ספחת'?
7. י"ג כ"ג – 'צרבת השחין' – כיצד מתרגם אונקלוס את המלה 'צרבת'?
8. י"ג ל"ג – 'והתגלח' – בעל הטורים נותן סימן ל-ג הגדולה.
9. חכמינו מעירים שהקב"ה התקין לאדם שתי מחיצות כנגד לשון הרע: השינים והשפתיים, ואם הן אינן שומרות עליו, מוסיפים לו גם את ה-----, ככתוב: "ועל ----- יעטה" (י"ג מ"ה).
10. ה'כלי יקר' משכיל אותנו להבין מדוע שלושה מיני צרעת אלו דווקא נמנים: "שהם כיסוי לאדם זה לפנים מזה: מכסה ראשון הוא i----- לבשרו. למעלה ממנו i----- שהם כיסוי ל-i-----; למעלה מהם i-----, כי הוא מכסה לו להצילו ממטר ומזרם".
11. י"ד ב' – 'ויהובא אל הכהן' – אל הכהן ולא אל הרופא, כי הוא חטא בלשון הרע, ולכן הדיבור של הכהן הוא שיקבע אם טמא הוא אם טהור, כפי שאמר שלמה: "מוות וחיים ביד -----" (משלי י"ח כ"א).
12. י"ד ד' – 'ועץ ארז ושני תולעת ואזוב' – רש"י וראב"ע מסבירים את רעיון הטיהור באלמנטים אלו.
13. האברבנאל מעיר, שמכיוון שהמצורע היה מרוחק הן מעמו והן מהמשכן, הוא מתחייב ב----- טהורות.
14. י"ד נ"ד – 'זאת התורה לכל נגע הצרעת' – והעירו חכמינו, שזכות התורה מרפאת את כל המחלות, כאמור: ----- בכל גופו יעסוק בתורה.
15. ט"ו ב' – 'המשך חכמה' מאיר את עינינו, שעל המצורע לא כתוב "דבר אל בני ישראל", אלא רק בעניין הזב: ----- אל בני ישראל", ומדוע? כי המצורע משלח מכל ----- המחנות, ואילו הזב מתגורר בקרב עמו ומשולח רק מ----- מחנות.
16. הקשר בין הפרשה להפטרה רמוז כבר בתחילתה: "וְאֶת־בְּרָכָה אֲנִישִׁים הָיוּ ----- פֶּתַח הַשָּׁעַר" (מל"ב ז').

א. בדידותו של המצורע

"סִטְמָא הוּא בְּדֵד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹ" (י"ג מ"ו) – עונשו של המצורע לשבת בדם, ואפילו שני מצורעים אסור להם לשבת יחדיו. "א"ר יוחנן על שבעה דברים נגעים באין על לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבועת שוא ועל גילוי עריות ועל גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין" (ערכין ט"ז ע"א), ולכן כנגדם הוא מיטחר בשבע הזאות. חז"ל לימדו אותנו שהצרעת נגרמת בגלל שחיתות מוסרית וריקבון חברתי, למרות שהמחלה ביסודה היא פיזית. אדם המוציא שם רע (מצורע=מוציא שם רע) – בהתנהגותו הוא פוגע באושרו הבסיסי של חברו – במוסר, בערכים וביחסים החברתיים התקינים; הוא יוצר פירוד, הרחקה בין בני האדם, ניכור ושנאה. "אמר ר'

טיול ביום העצמאות

הטיול יכלול:

- סיור במחנה חיל האויר ברמת דוד
 - סיור במחנה חיל הים בחיפה
 - המושבה הגרמנית
 - ביקור במוזיאון לציורי תנ"ך בתי כנסת, וועדים וחברות
- יכולים לפנות לאוסי 09-8335016

לזיכוי הרבים

אנו מתכוננים להוציא עלונים צבעוניים ומורחבים לכבוד ל"ג בעומר ולקראת שבועות. נשמח לקבל תרומות; המבקשים להתברך בפרנסה, בבריאות ופרי בטן, או המבקשים להנציח יקיריהם – יואילו לפנות לאוסי – 09-8335016

תזכו למצוות!

ערבות הדדית וחוסן חברתי, ולכן ראוי שיחיה בדם ללא חברה וללא יכולת לתקשר (תארו לעצמכם – להימנע מדיבור בטלפון במשך שבוע!) עם אחרים. הבדידות שוברת את גאות הלב וגסות הרוח שגרמו לו להתנשא מעל חבריו ולספר בגנותם.

ב. בידוד/בדידות? לא אצל הרב אריה לוי!

מחלת צרעת קשה התחוללה במאה ה-19 בקרב תושבי י"ם, שגרו בתנאי צפיפות אימים בעיר העתיקה שבין החומות. בגלל תנאי תברואה ירודים התפשטה מחלה זו והיה צורך להקים בתי חולים נפרדים למצורעים. המצורעים חיו בתנאי בידוד נוראים, ולעתים אף בני המשפחה נמנעו מלבקרם. יחיד ומיוחד היה ר' אריה לוי; הוא היה מבקר הן את אסירי

יהודה בן לוי: מה נשתנה מצורע שאמרה תורה "בְּדֵד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹ" הוא הבדיל בין איש לרעהו, לפיכך אמרה תורה: "בְּדֵד יֵשֵׁב". ולכן הוא מביא ביום טהרתו שתי צפורים חיות טהורות, עץ ארז, שני תולעת ואזוב. ומסביר רש"י: "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול: **ועץ ארז**. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח: **ושני תולעת ואזוב**. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו, כתולעת וכאזוב". את הציפור השנייה הוא משחרר כדי לרמוז שהצרעת תפרח ממנו בתנאי שלא יוסיף לדבר לשון הרע. ציפור הדורו שממלת את חזרתו אל מעגל החיים החברתיים לאחר ימים של בדידות, באשר אדם זה שבר את המוסכמות החברתיות של

הידעת?

א. בעקבות המלה 'שקעורות' - האותיות ע' ו-ק' 'אוהבות', עפ"ר, לבוא סמוכות זו לזו: עקום, עקר, עקף, עקד, עקץ, עקב, עקב, מעקב, לעקל, מועקה, עמק, ערק, עשק, עתיק, ענק, עסק, מקצוע, רקע, פקועות, קעור, שקע, תקע, בקעה, קערה, נקע, קרע, קבע, קובעת, לקעקע, קרקע. הסיבה לכך, כי הגיית הק' ביסודה היא משורשי הלשון והחף - וקובה להגיית הע' הגרונית. ובארמית הן עשויות להתחלף: ארעא=ארקא (ובעברית 'ארץ'); ומהן התעשרה העברית במלים: אירוע, ארעי, עראי והארקה.

ב. האותיות ד', צ', ש עשויות להתחלף ביניהן, באשר הן הגיות מבין השיניים והן משמיעות קול שריקה: זעק-צעק, צהריים-זוהר, גזז-קצץ, צחק-שחק, זך-צח, שרף-צרף, שעשוע-צעצוע. באשר למלה 'צרעת' - השורש 'צרע' קרוב לשורשים 'שרע'/'זרע' - באשר המחלה מתפשטת ('משתרעת') בעור, וכן הכתמים נראים כדוהים ומפורדים על פני העור. על הפס': "וְגַם אֶת הַצִּרְעָה יִשְׁלַח ה' אֶל הָיָר בָּם" (דב' ז' כ') - כותב הראב"ע שהמלה 'צרעה' פירושה חולי הנגרם ע"י הצרעת.

ג. בפרשת תזריע נמנים שמות של מחלות, נגעים ומצבים גופניים: **בְּהֶרֶת, צִרְבָת, סִפְחָת, צִרְעָת, קִרְחָת, גִּבְחָת**. משקלן של תיבות אלה זהה **סִפְחָת**, בחלק מהמקרים חל במילים שינוי קל בגלל עיצור גרונלי. לעברית החדשה נוספו מלים כמו: צהבת, אדמת, צאקת, כלבת, שעלת, שפעת, סוכרת, יעֶפֶת (תסמונת שעששית ללקות בה המגביהים טוס בשל שינויי השעות Jet-lag); ואפילו 'מחלות חברתיות': סִפְחָת, דִּבְרָת, נֶאֱמַת, בִּרְבָרַת.

המחלת (שנאסרו ע"י הבריטים) והן את המצורעים. ונוהג היה לו לרב - לאחוז בידו של האדם תוך כדי דיבורו. וכך הוא עשה גם עם המצורעים. עידוד רב שאבו האסירים והחולים מביקורו של הרב. והנה באחד מביקוריו בבית החולים לחולי צרעת הבין הרב מדברי הרופאים, שיש לשרוף את בגדיו ואת חפציו של חבר שנפטר, כולל את התפילין שלו. כאשר נערכה ההלוויה, עזב הרב את השיירה כדי לקנות עציץ מחרס. כשנשאל לשם מה קנה את העציץ, אמר להם, שכאשר הוא שמע שבכוונת הרופאים לשרוף גם את התפילין של הנפטר, הוא הציע לקבור אותן בכד של חרס. ומה מלמדים אותנו מעשיו של הרב לוין? שיש לסייע לכל יהודי בעת צרה, ובייחוד אם הוא נדחק אל שולי החברה; וכן לאהוב כל אדם, כי ע"י אהבת האדם אנחנו מתקרבים לאהבת הקב"ה שברא אותנו בצלמו. ומפרשת 'מצורע' אנו לומדים שעלינו לשמור לא רק על מה שאנחנו מכניסים לפה (אוכל כשר), אלא גם להיזהר בדברים שאנו מוציאים מן הפה.

ג. נגע צרעת - עונש על מה?
עפ"י ההלכה במקרה שנגע צרעת מופיע בתוך בית - יש לרוקן את הבית

תשובות: 1. א. 2. ב. 3. ג. 4. ד. 5. ה. 6. ו. 7. ז. 8. ח. 9. ט. 10. י. 11. יא. 12. יב. 13. יג. 14. יד. 15. ב.

למחקרים: 1. כי יצירת הבחמה והעוף קדמו לאדם. 2. נדודה, חולי, דווי. 3. ביום ולא בלילה. 4. כי זקוקה לניקיון גדול, מפני ריבוי הלחות והדם. 5. שמא עלה על מחשבתה חטא מרוב צער. 6. משורש 'לספח' - החולי מתחבר אליו. 7. רשם. 8. כי ג' אנשים זקוקים לגילוח: נזיר, מצורע ולווים. 9. שפם. 10. עור, בדיד, עור, ביו. 11. לשון. 12. ארז - הגדול, אוזב - הקטן; בגלל גאווה ויפיל עצמו כתולעת וכאזב. 13. שתי. 14. חש. 15. דבר, שלושת, שני. 16. מצורעים

ולהוציא ממנו את כל החפצים החוצה. על אילו מעשים נגרם עונש כזה? ומשיב המדרש בויקרא רבה י"ז ב': יהיו בוררין ומוציאין (את הרכוש מחוץ לבית) ביום שיגרה ה' אפו באותו האיש (ביום שיחליט להענישו). הא כיצד?
אדם אומר לחברו: השאילני קב חטין, ואומר לו: אין לי.
- השאילני קב שעורין.
- אין לי.
- קב תמרים.
- אין לי.
אשה אומרת לחברתה: השאילני נפה (לניפוי קמח), והיא אומרת: אין לי.
- השאילני כברה (לניפוי תבואה).
- אין לי.
מה הקב"ה עושה? מגרה נגעים בתוך ביתו. ומתוך שהוא מוציא את כליו, הבריות רואות ואומרות: "האם לא אמר אדם זה אין לי כלום? ראו כמה חטים יש כאן, כמה שעורים, כמה תמרים יש כאן! יקולל הבית שכל אלה בתוכו!"

ד. מעשה בשני חולים

מאז ומעולם שאלנו את השאלה הבאה: והרי אנחנו עם השם, באמת ובתמים אנו קדושים וטהורים, "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"?; ומי מקיים מצוות? האמריקאים או היפנים? ומי לומד תורה? הערבים או האירופאים? אם כן מדוע התרגשו עלינו הצרות במשך מאות בשנים? והתשובה ניתנת ע"י הנביא עמוס: "כִּי אֶתְּקֶם יְדַעְתִּי מִכָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאֶמְקָה עַל כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם" (ג' ב'). וכותב הראב"ע הסבר פסיכולוגי: "והנכון: כדרך: בקרובי אקדש, וככה דרך המלכים לכעוס על עבדיהם העומדים לפניהם, שידעו מנהגם יותר מן

לקראת יום ירושלים
הרצאה מפעילה - שירים,
סיפורים וחיידונים בעקבות
חולמים ולוחמים.
בתי כנסת, וועדים וחברות יכולים
לפנות לאוסי 09-8335016

הכפריים"; לומר לנו: ה' אוהב רק אותנו, ולכן הוא מעניש אותנו, מעין: "כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהָב יְהוָה יוֹכִיחַ וְיִצְאָב אֶת-בֶּן יִרְצָה" (משלי ג' י"ב). ועל האהבה הכרוכה בהענשה ממשיל רבנו הי"בן איש חי את המשל הבא: מעשה בשני חולים ששכבו באותו חדר בבית החולים. בדק הרופא את הראשון, והורה להזריק לו זריקות ולתת לו תרופות, ואף ציווה עליו לשמור דיאטה חריפה: אוכל דל מלח, דל חלבונים, דל

שומנים... המשיך הרופא אל החולה השני, ובדק אף אותו בדיקה יסודית. החולה ששמע מה שנאמר לחברו, שאל בחשש: "דוקטור, האם גם אני אקבל אינפוזיה?" ענה הרופא: "לא, אל דאגה!" "וזריקות?" רעד קולו. הרגיעו הרופא: "לא, אל נא תחשוש!" - "ואוכל, דוקטור - האם גם אני אקבל אוכל נורא כזה; בלי מלח ושומנים, תפל וחסר טעם?" שוב הפיג הרופא את חששו: "ימותר לך לאכול הכל!" אורו פניו של החולה, והרופא פנה לצאת מן החדר בלוויית המתמחים המלווים אותו בביקורו. לכשיצאו, שאל אחד המתמחים: "דוקטור, והלוא מצבו של החולה השני גרוע לאין ערוך מזה של הראשון? הלב, הכליות, הריאות, לחץ הדם - כולם פגועים! מדוע לא נתת לו שום תרופה?" ענה הרופא: "זאת הסיבה בדיוק! מצבו של החולה הראשון קשה, אבל יש תקווה שהזריקות והאינפוזיה, התרופות והדיאטה, ישיבו אותו לאיתנו. אבל השני הוא חולה אנוש כל כך, ששום תרופה לא תעזור לו עוד. אם כן, מדוע לאמללו בימיו האחרונים?..." והנמשל הוא יחסו של הקב"ה לעם ישראל ולגוויים; אני אפקוד עליכם דווקא; ומדוע? מפני שאתם העם הנבחר - אותם תיענשו יותר; באשר הקרבה של ישראל לה' גורמת לכך שעונשו יהיה חמור יותר מעונשם של עמים אחרים. רק 'פרויליגיה' אחת לישראל: הוא לא יושמד לגמרי, בזכות ההבטחה לאבות. והעלינו קושיה זו בעקבות שאלתו של הספורנו בפרשת 'תזריע' ("וי"ג מ"ז): מדוע נהגו צרעת הבגדים והבתים רק בבני ישראל ומדוע בגדיהם ובתיהם של הגוים אינם מטמאים? ועונה הספורנו: "וְכַאֲשֶׁר פָּחַר בְּאֶמְקָה הַיִּשְׂרָאֵלִי, פָּאֲמָרוּ בְּכָךְ פָּחַר ה' אֱלֹהֵיךָ, לְהָיִית לֹ לְעַם סְגֻלָּה" (דברים ז' ו'), וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁתִּקְנֶה הַמֶּלֶךְ מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ הֵיא יוֹתֵר רְאוּיָה וּמְצוּיָה בְּאִשִּׁי זֹאת הָאֶמְקָה מִמֶּה שֶׁתִּהְיֶה בְּאִשִּׁי זוֹלָתָה". ומסכם הספורנו שדרגתו המוסרית הגבוהה של עמ"י תביא אותו לחשיבה שהייסורים נועדו לזכרו ולטהרו ולהשפיע עליו לחזור בתשובה. תולדות ישראל בדור האחרון הינם עדות להיותנו עם סגולה: השואה הנוראה שפקדה את עמנו ליום השואה חל בסמוך לפרשתנו, מחד גיסא, ותחיית עם ישראל בארצו, מאידך גיסא - שני אלה הם שני פנים של "עם סגולה": עונש ושכר; והם קיום נבואתו של ירמיהו: "שִׁמְמָה תִּהְיֶה כָּל הָאָרֶץ וְכָלָה לֹא אֶעֱשֶׂה" (ד' כ"ז).

mosheossi@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת יעקב בן יהודה מדר ז"ל